

Kratke analize
Oktober 2023

Branka Tavčar

Kriza, stečajni in plačilna sposobnost poslovnih subjektov v Sloveniji in EU

Povzetek

V letu 2020 je izbruh epidemije covid-19 povzročil svetovno gospodarsko krizo. Države so med epidemijo podjetjem in prebivalstvu pomagale s številnimi interventnimi ukrepi in državnimi fiskalnimi podporami. V letu 2020 so se dobički gospodarskih družb v Sloveniji občutno zmanjšali. Število stečajev poslovnih subjektov se je v drugem četrtnem letu 2020 sicer zmanjšalo in kljub povečanju v letih 2021 in 2022 pri nas ostaja manjše kot pred epidemijo, kar pa ne velja za povprečje EU. V povprečju EU se je število začelih stečajev v zadnjem četrtnem letu 2022 močno povečalo, rast pa se je nadaljevala tudi v prvi polovici leta 2023. Na povečanje vpliva tudi energetska kriza, ki je izbruhnila po vojni v Ukrajini.

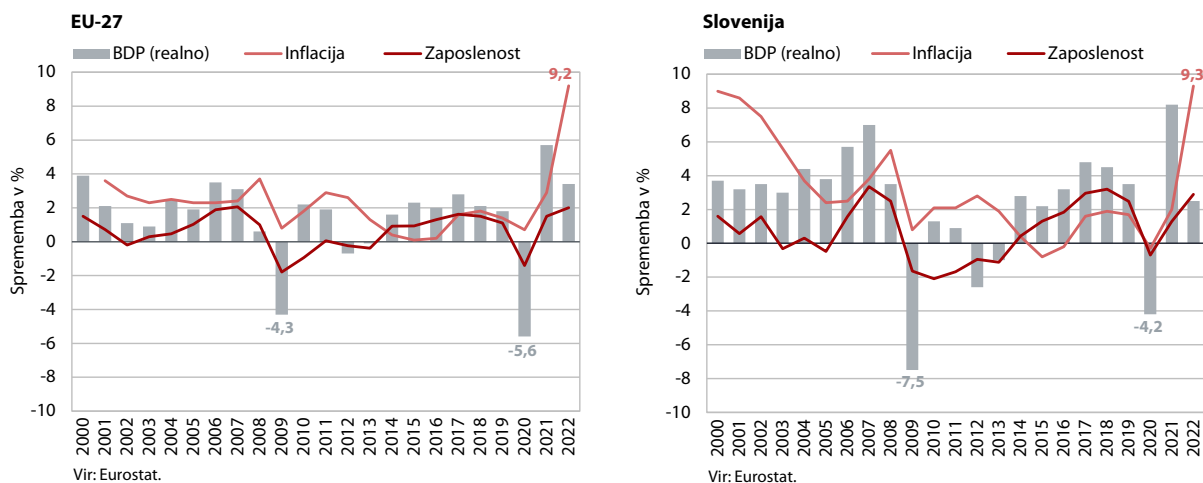
Kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb so se v Sloveniji leta 2020 zaradi epidemije večinoma poslabšali, a občutno manj kot bi se brez ukrepov države. Ti so pripomogli, da se je neto čisti dobiček gospodarskih družb, kljub znižanju, ohranil na razmeroma visoki ravni. V letih 2020 in 2021 je bilo pri vseh poslovnih subjektih manj neplačnikov neporavnanih obveznosti, skrajšali so se tudi roki neplačil. Zaradi dobro ciljanih vladnih ukrepov, finančne stabilnosti in dobrih poslovnih rezultatov celotnega podjetniškega sektorja v letih pred krizo zaradi epidemije covid-19 se je število začelih stečajnih postopkov zmanjšalo, propadla pa so predvsem mala in mikro podjetja z nižjimi prihodki, manjšim premoženjem in manj zaposlenimi. Število poslovnih subjektov v Sloveniji, ki je naraščalo vse od leta 2006, se je povečevalo tudi v obdobju krize zaradi covid-19.

Kriza zaradi nove koronavirusne bolezni je najbolj prizadela storitvene dejavnosti, v katerih deluje velik del samostojnih podjetnikov. Kriza in sprejeti zaježitveni ukrepi prepovedi oziroma oteženega delovanja vrste gospodarskih dejavnosti so v letih 2020 in 2021 bistveno bolj prizadeli storitveni sektor in samostojne podjetnike (tržne storitvene dejavnosti – najbolj gostinstvo, druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti). Ob tem se je sicer zmanjšalo število samostojnih podjetnikov z dospelimi neporavnanimi obveznostmi in tudi njihovi zneski neplačil, v letu 2022 pa se je trend že obrnil navzgor. Kljub težavam se število začelih stečajev nad samostojnimi podjetniki zmanjšuje že vse od leta 2015.

Uvod

Izbruh epidemije covid-19 v letu 2020 je povzročil močan padec gospodarske aktivnosti v vseh državah, posledično so se povečale tudi insolventne težave poslovnih subjektov. Po večletni rasti BDP, ki je sledila gospodarskemu upadu med gospodarsko finančno krizo v letih 2008–2009, se je leta 2020 BDP zaradi epidemije in omejitvenih ukrepov zmanjšal (UMAR, 2023). To je negativno vplivalo tudi na poslovanje gospodarskih družb in plačilno sposobnost poslovnih subjektov.

Slika 1: Bruto domači proizvod, inflacija in zaposlenost v EU (levo) ter Sloveniji (desno) v letih 2000–2022

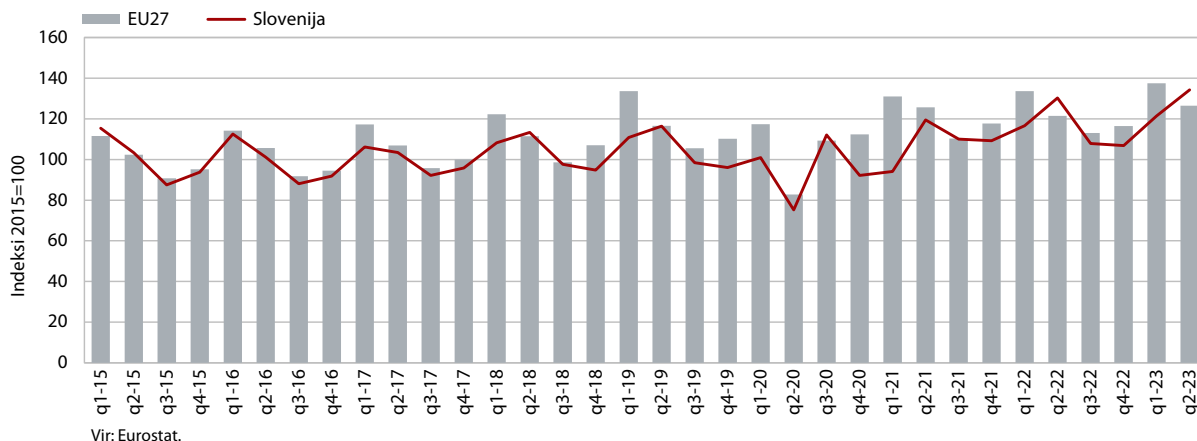
Opomba: BDP – realna stopnja rasti bruto domačega proizvoda, Inflacija – harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin, stopnja zaposlenosti.

V analizi predstavljamo vpliv krize zaradi epidemije covid-19 na plačilno sposobnost poslovnih subjektov v Sloveniji in primerjavo z Evropsko unijo (EU). V prvem poglavju predstavimo gibanje števila poslovnih subjektov in njihovo poslovanje ter uspešnost poravnavanja finančnih obveznosti gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov v Sloveniji. Prav zamude pri plačilih so namreč najpogostejši razlog stečajev. V drugem poglavju so prikazana gibanja insolventnih postopkov slovenskih poslovnih subjektov od leta 2009, kjer v Sloveniji in tudi v EU največji delež predstavljajo stečaji. V tretjem poglavju prikažemo gibanje stečajev v Sloveniji in EU, za Slovenijo po posameznih dejavnostih ter ločeno po gospodarskih družbah in samostojnih podjetnikih.

1 Število poslovnih subjektov in njihovo poslovanje

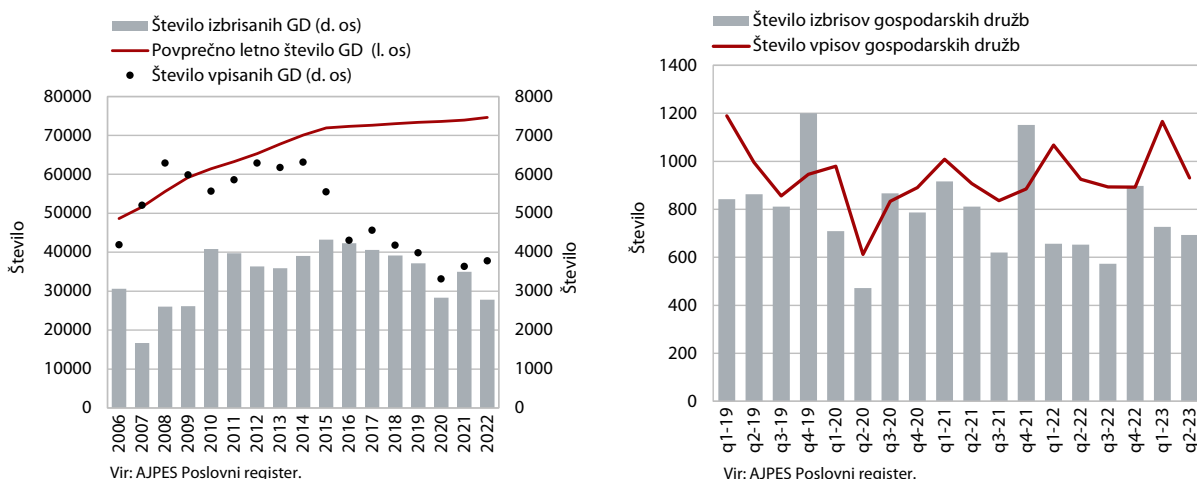
Število novo registriranih poslovnih subjektov se iz leta v leto povečuje, tega trenda ni prekinila niti kriza zaradi epidemije covid-19. Nasprotno, število novo registriranih podjetij v zadnjem obdobju je v EU in Sloveniji celo večje kot pred covid-19 epidemijo (2015–2019).

Slika 2: Nove registracije poslovnih subjektov v EU in Sloveniji, Index, 2015=100

Število poslovnih subjektov se je v Sloveniji v obdobju 2006–2022 povečalo. V Poslovni register Slovenije (v nadaljevanju PRS) je bilo v letu 2022 povprečno letno vpisanih 234 tisoč poslovnih subjektov, kar je 7 tisoč več kot v predhodnem letu, od leta 2019 se je to število povečalo za 14 tisoč. V letu 2022 je bilo na novo registriranih 26.356 poslovnih subjektov, kar je 7 % več kot v leto prej in največ do sedaj. Povečanje števila novo registriranih gre predvsem na račun samostojnih podjetnikov, njihov delež med vsemi registriranimi subjekti je znašal kar 73,1 % (delež gospodarskih družb 14,3 %). V letu 2022 je bilo izbrisanih 19.595 poslovnih subjektov, kar je 12,8 % več kot v predhodnem letu. Od tega je bilo 13.710 samostojnih podjetnikov (70 %) in 2.781 (14,1 %) gospodarskih družb.

Slika 3: Povprečno letno število gospodarskih družb v Sloveniji (levo), število vpisov in število izbrisov (desno)

V letu 2020 se je povečalo število izbrisov samostojnih podjetnikov iz PRS. Izbranih je bilo 14.438 samostojnih podjetnikov, kar je 15 % vseh registriranih. V letu 2021 se je njihovo število glede na leto prej zmanjšalo za 24 %, v letu 2022 pa spet povečalo za četrtno. Število novo registriranih samostojnih podjetnikov je bilo v vseh letih večje od števila izbrisov (gl. slika 4 desno).

Slika 4: Povprečno letno število samostojnih podjetnikov v Sloveniji (levo), število vpisov in število izbrisov (desno)

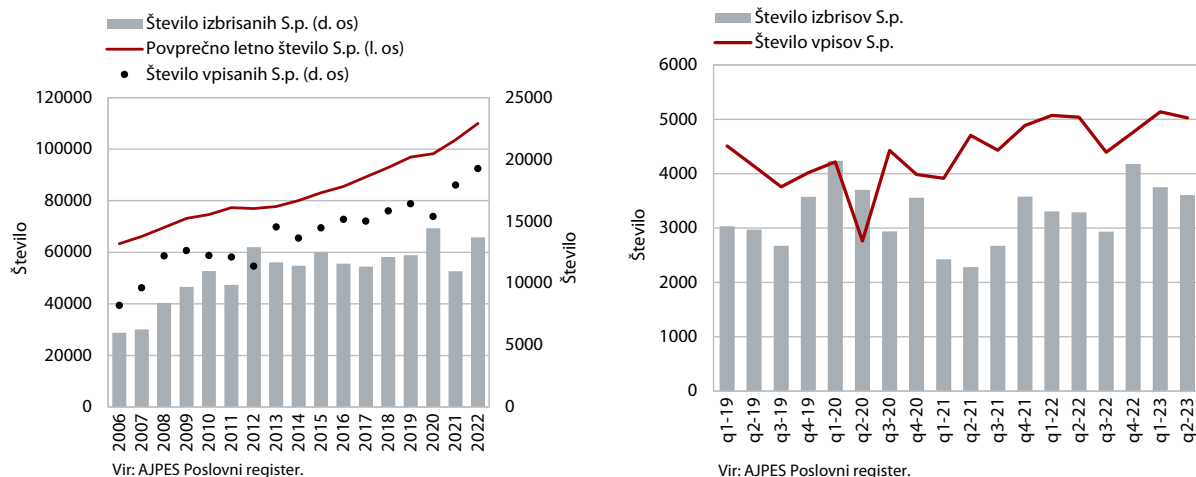

Tabela 1: Število posameznih poslovnih subjektov v Sloveniji in izbrisi iz Poslovnega registra Slovenije

	2019	2020	2021	2022	2022 struktura v %
Število poslovnih subjektov (povprečno letno)					
Skupaj	219.319	221.005	226.597	233.735	100,0
Od tega:					
- Gospodarske družbe	73.337	73.597	73.914	74.624	33,3
- Samostojni podjetniki	96.931	98.218	103.565	109.991	44,4
- Zadruga	473	476	474	471	0,2
- Druge fizične osebe ¹	12.838	12.897	13.079	13.303	5,8
- Ostali ²	35.740	35.817	35.565	35.346	16,2
Število izbrisov					
Skupaj	19.159	20.125	17.370	19.595	100,0
Od tega:					
- Gospodarske družbe	3.716	2.835	3.499	2.781	14,1
- Samostojni podjetniki	12.256	14.438	10.958	13.710	70,0
- Zadruga	13	14	16	13	0,1
- Druge fizične osebe ¹	2.330	2.199	1.944	2.385	10,9
- Ostali ²	844	639	953	706	3,2

Vir: AJPES, Poslovni register Slovenije.

Opomba: ¹Druge fizične osebe, ki opravljajo registrirane oziroma s predpisom določene dejavnosti. ²Zavodi, pravne osebe javnega prava, nepridobitne organizacije – pravne osebe zasebnega prava in društva.

1.1 Poslovanje poslovnih subjektov v Sloveniji

Kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb so se leta 2020 zaradi epidemije covid-19 večinoma poslabšali¹, a precej manj kot bi se brez ukrepanja države. Skupni neto čisti dobiček gospodarskih družb, ki se je v prvem letu krize zaradi epidemije covid-19, od leta 2019, zmanjšal za 40 %, je že leta 2021 dobiček presegel za skoraj četrtno, lani ga je povečal še za 7 %. Tudi med krizo zaradi epidemije covid-19 je bil neto dohodek samostojnih podjetnikov ves čas pozitiven – leta 2022 je bil za 14 % višji kot leta 2019. Gospodarske družbe, ki so predložile letna poročila za leto 2022, so povečale število zaposlenih, prihodke, še bolj prihodke na tujih trgih, neto dodano vrednost in tudi neto dodano vrednost na zaposlenega. V primerjavi z letom 2021 so družbe lani poslabšale kazalnike gospodarnosti, donosnosti in financiranja, izboljšale pa kazalnike produktivnosti in dohodkovnosti².

Tabela 2: Izbrani kazalniki za gospodarske družbe in samostojne podjetnike

	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Gospodarske družbe					Samostojni podjetniki			
Povprečno letno število	73.337	73.597	73.914	74.624	96.931	98.218	103.565	109.991
Število posl. subjektov, ki so oddali letno poročilo	67.178	68.125	69.076	70.071	52.713	50.834	50.054	48.940
Neto čisti dobiček/izguba GD ³ in neto podjetnikov dohodek ⁴ v mio EUR ⁵	4.625	2.806	5.701	6.085	380	336	433	433
Število vpisov v Poslovni register	3.988	3.316	3.637	3.778	16.424	15.395	17.941	19.267
Število izbrisov iz Poslovnega registra	3.716	2.835	3.499	2.781	12.256	14.438	10.958	13.710
– Število izbrisov zaradi stečaja	1.258	1.115	1.165	964	127	109	76	68
Povprečno mesečno število oseb z neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot 5 dni v mesecu	3.660	3.110	2.627	2.620	3.705	2.992	2.383	2.942
Povprečni mesečni zneski neporavnanih obveznosti neprekinjeno več kot 5 dni v mesecu, v mio EUR	233	153	128	131	42	31	24	28

Vir: AJPEŠ, Poslovni register Slovenije, Informacija o poslovanju gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov v Republiki Sloveniji v letu 2019, 2020, 2021 in 2022.

¹ Glej UMAR, Delovni zvezek I/2022.

² AJPEŠ, https://www.ajpes.si/novica/Poslovanje_gospodarskih_druzub_v_letu_2022?id=544

³ Pozitivna razlika med čistim dohodkom in čisto izgubo pri gospodarskih družbah.

⁴ Neto podjetnikov dohodek je razlika med prihodki in odhodki oziroma podjetnikov dohodek, zmanjšan za negativni poslovni izid.

⁵ Poslovni rezultati poslovnih subjektov, ki so oddali letno poročilo. Gospodarskih družb, ki letnega poročila niso oddale, je bilo v letih 2019–2022 7 %. Pri samostojnih podjetnikih so na manjše število predloženih letnih poročil vplivali samostojni podjetniki, obdavčeni na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, ki niso zavezani k predložitvi letnega poročila. Teh je bilo v letih 2019–2022 48 %.

1.2 Naporavnane obveznosti poslovnih subjektov v Sloveniji

V letih 2020 in 2021 je bilo med vsemi poslovnimi subjekti manj neplačnikov, skrajšali so se tudi roki neplačil. Plačilna sposobnost pri gospodarskih družbah se leta 2022 po večini razpoložljivih kazalnikov ni poslabšala, pri samostojnih podjetnikih pa so se že pokazale težave. Posledice epidemije so bile občutne v skoraj vseh dejavnostih, najbolj v tistih, kjer je bila hitra prilagoditev razmeram v času epidemije najtežja – v storitvenih dejavnostih, gostinstvu, prometu, gradbeništvu, kulturi in razvedrilo. Zmanjšanje poslovanja negativno vpliva na kazalnike zadolženosti, posledično pa na slabšo plačilno sposobnost in povečanje zapadlih obveznosti. Plačilna sposobnost pravnih oseb in samostojnih podjetnikov se je v letu 2022 (po številu neplačnikov in višini neplačanih zneskov) izboljšala. Skrajšali so se roki neplačil, še vedno pa ostajajo visoke dolgoročne⁶ neplačane obveznosti, ki pri pravnih osebah predstavljajo 60,2 %, pri samostojnih podjetnikih pa 68 % vseh naporavnanih obveznosti⁷.

Dolgi plačilni roki lahko vodijo v likvidnostne težave. Mnoga podjetja poslujejo dobro, kar pa ne pomeni, da nimajo težav z ohranjanjem stalne likvidnosti. Čeprav njihovi kupci svoje zapadle obveznosti poravnajo v dogovorjenem roku, se podjetja lahko soočajo s stisko, ki jo prinašajo dogovorjeni dolgi plačilni roki. Čakanje na plačilo 30, 60, 90 ali celo 120 dni pa lahko vodi v likvidnostni primanjkljaj.

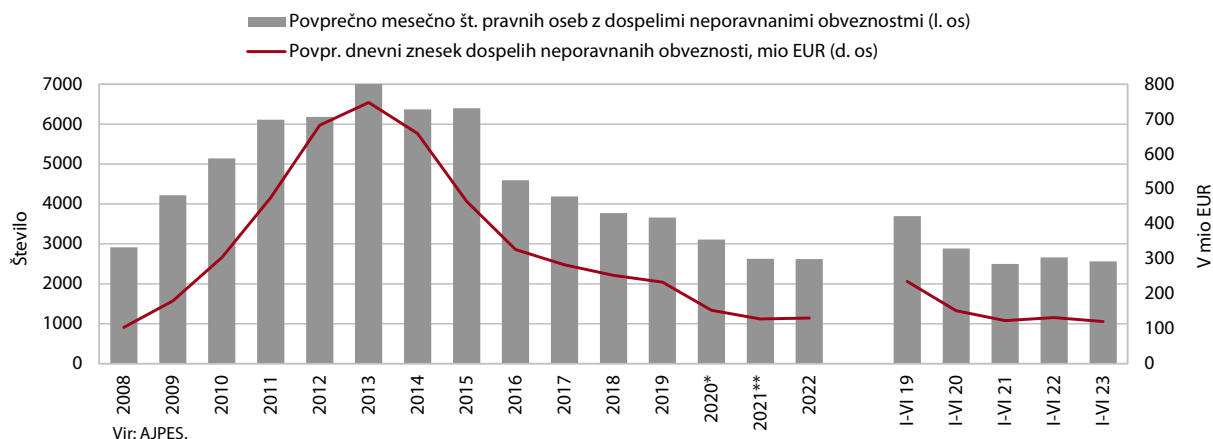
Gospodarske družbe

Povprečno število pravnih oseb z dospelimi naporavnanimi obveznostmi in zneski naporavnanih obveznosti so bili v obdobju 2020–2022 manjši kot pred epidemijo leta 2019. Večletni trend upadanja dospelih naporavnanih obveznosti se v letu 2022 ni nadaljeval. Že leta 2020 se je povprečno mesečno število pravnih oseb z naporavnanimi obveznostmi od predhodnega leta zmanjšalo za 15 %, povprečni dnevni zneski naporavnanih obveznosti so bili nižji za tretjino. Tudi v letu 2021 je bilo v primerjavi s preteklim letom povprečno mesečno število pravnih oseb manjše za 483 (16 %), povprečni dnevni naporavnani zneski pa za 25 mio EUR (16 %). V teh dveh letih se je število neplačnikov zmanjšalo v vseh dejavnostih, najbolj v trgovini, strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih ter gradbeništvu. Povprečni dnevni naporavnani zneski so se najbolj zmanjšali pri trgovini in gradbeništvu. V letu 2022 se je povprečno mesečno število pravnih oseb z naporavnanimi obveznostmi (2620) od predhodnega leta zmanjšalo za 7, povprečni dnevni zneski neplačil (130,8 mio EUR) pa so se povečali za 2,6 mio EUR. Največ neplačnikov je bilo iz dejavnosti gradbeništva (18 %), trgovine (16 %) ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (13 %). Najvišji dnevni zneski neplačil so bili zabeleženi v trgovini (20 mio EUR), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih (19 mio EUR), prometu (17 mio EUR) in gradbeništvu (16 mio EUR).

⁶ Neplačane obveznosti nad eno leto.

⁷ Gre za dospelje naporavnane obveznosti neprekinjeno več kot pet dni v mesecu. AJPES vodi evidence dospelih naporavnanih obveznosti iz naslova sodnih sklepov o izvršbi in iz naslova davčnega dolga. Te evidence ne vključujejo ostalih naporavnanih obveznosti iz naslova neplačanih računov med upniki in dolžniki.

Slika 5: Povprečno število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi nad 5 dni neprekinjeno v mesecu in povprečni dnevni zneski dospelih neporavnanih obveznosti

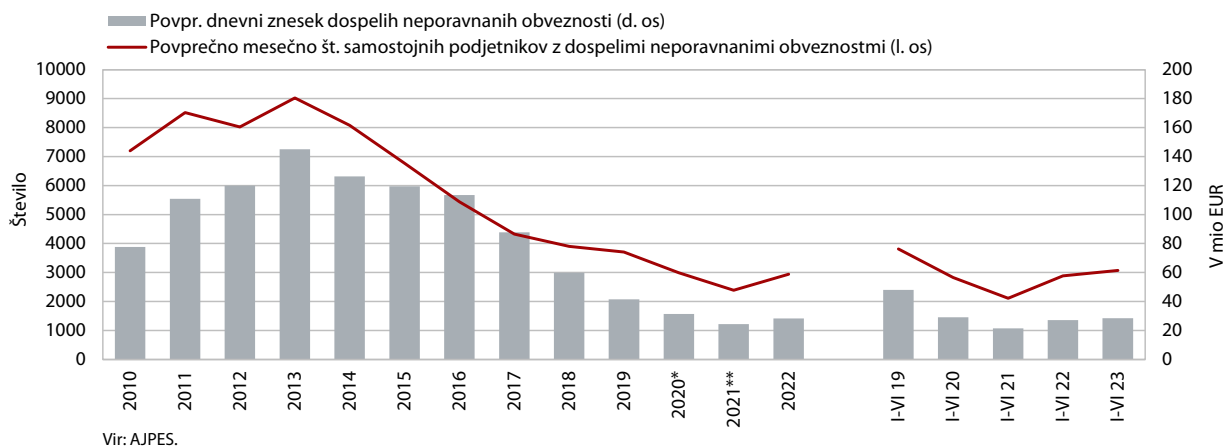

Opomba:* in ** podatki niso neposredno primerljivi s podatki drugih obdobj zaradi uveljavitve Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo.

Samostojni podjetniki⁸

Med epidemijo covid-19 se je zmanjšalo število samostojnih podjetnikov z dospelimi neporavnanimi obveznostmi in tudi zneski njihovih neplačil, v letu 2022 pa se je trend obrnil navzgor. Leta 2020 se je število samostojnih podjetnikov z dospelimi neporavnanimi obveznostmi v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za petino, njihovi neplačani zneski pa za četrtno. Na slednje so verjetno vplivale omejitve poslovanja zaradi zajezitve epidemije covid-19. Tudi v letu 2021 je bilo njihovo povprečno mesečno število manjše za petino, prav tako so bili za petino nižji tudi povprečni dnevni zneski neplačil (24 mio EUR). Toda v letu 2022 se je že povečalo tako število neplačnikov, kot tudi zneski neplačanih obveznosti. To bi lahko povezali z vplivom energetske krize, ki je sledila vojni v Ukrajini. Večina neplačnikov se podobno kot predhodno leto uvršča v dejavnost gradbeništva (23 %), več kot 10 % pa v trgovino, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, predelovalne dejavnosti in gostinstvo. Težava ostaja tudi dolgotrajnost neplačil, saj polovica zneskov ni poravnanih več kot eno leto.

Slika 6: Povprečno število samostojnih podjetnikov z dospelimi neporavnanimi obveznostmi³ nad 5 dni neprekinjeno v mesecu in povprečni dnevni zneski dospelih neporavnanih obveznosti

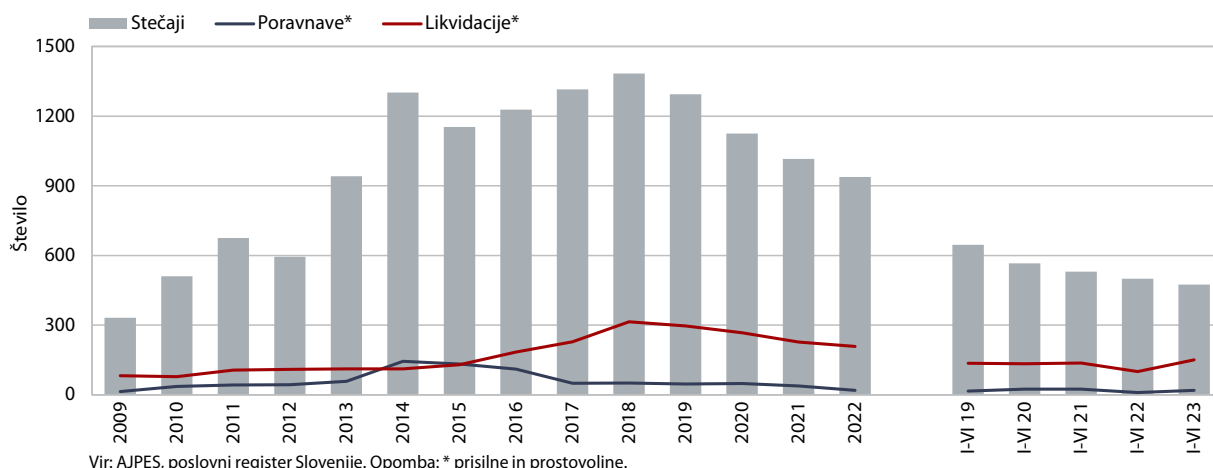
Opomba:* in ** podatki niso neposredno primerljivi s podatki drugih obdobj zaradi uveljavitve Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo.

⁸ Samostojni podjetniki in druge fizične osebe, ki opravljajo registrirane dejavnosti, vpisani v poslovni register Slovenije.

2 Insolventni postopki

Po ukinitvi ukrepov državne pomoči v podporo gospodarstvu zaradi posledic epidemije covid-19 se je raven insolventnosti po dveh letih upadanja v času epidemije globalno zvišala. Zaradi visoke inflacije, zaostrovanja monetarne politike, manjše državne podpore podjetjem in stečajev tako imenovanih zombi⁹ podjetij, bi se lahko število insolventnih postopkov povsod še povečevalo.

Slika 7: Število začelih postopkov zaradi insolventnosti

3 Gibanje števila stečajev v EU in Sloveniji

Po zmanjšanju števila začelih stečajev podjetij v EU leta 2021 se je njihovo število v zadnjem četrletju 2022 močno povečalo. Po podatkih Eurostata¹⁰ se je število začelih stečajev podjetij v EU v četrtem četrletju 2022 v primerjavi s tretjim četrletjem močno povečalo (26,8 %) in doseglo raven leta 2015. Povečalo se je v vseh dejavnostih, najbolj v prometu in skladiščenju (72,2 %), nastanitvah in gostinstvu (39,4 %) ter v izobraževanju, zdravstvenih in socialnih dejavnostih (29,5 %). Največjo rast števila stečajev v primerjavi s četrtem četrletjem 2019 so zabeležile gostinske dejavnosti (97,7 %) ter promet in skladiščenje (85,7 %), zmanjšalo pa se je število stečajev v industriji (17,6 %), gradbeništvu (9,2 %) ter informacijskih in komunikacijskih dejavnostih (4 %). Razlogi za veliko stečajev v tem letu so bile visoke cene energentov in surovin, visoke obresti in negativni vpliv inflacije na potrošnike. Poleg tega so državne pomoči ohranjale tako imenovana zombi podjetja. Število stečajev pa se je od predhodnega četrletja povečalo tudi v prvem, še bolj pa v drugem četrletju leta 2023 in doseglo raven leta 2015. Če pogledamo stečaje po dejavnostih¹¹, so vsi sektorji gospodarstva v drugem četrletju 2023 zabeležili povečanje števila stečajev v primerjavi s prejšnjim četrletjem. Nastanitvene in gostinske storitve (23,9 %), promet in skladiščenje (15,2 %) ter izobraževanje, zdravstvo in socialne dejavnosti (10,1 %) so bili sektorji, kjer se je število stečajev v drugem četrletju 2023 v primerjavi s prejšnjim četrletjem najbolj povečalo. V primerjavi s četrtem četrletjem leta 2019 pred pandemijo je bilo število začelih stečajev v drugem četrletju 2023 večje v večini gospodarskih panog. Največjo rast števila stečajev v primerjavi s četrtem četrletjem 2019 so zabeležile gostinske storitve (82,5 %) ter promet in skladiščenje (56,7 %). Po podatkih Evropske komisije je kar četrtnina stečajev v EU posledica zamud pri plačilih¹².

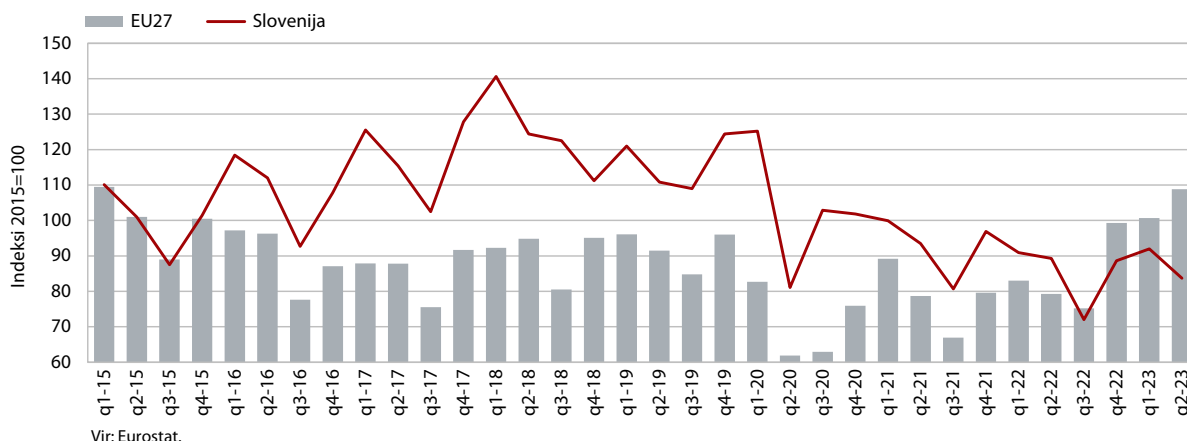
⁹ Zombi podjetja so podjetja, pri katerih je tveganje plačilne nesposobnosti najvišje, saj imajo poleg neto finančnega dolga že vsaj tri leta zapored negativen EBITDA (dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo).

¹⁰ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/DDN-20220217-2>

¹¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230817-1>

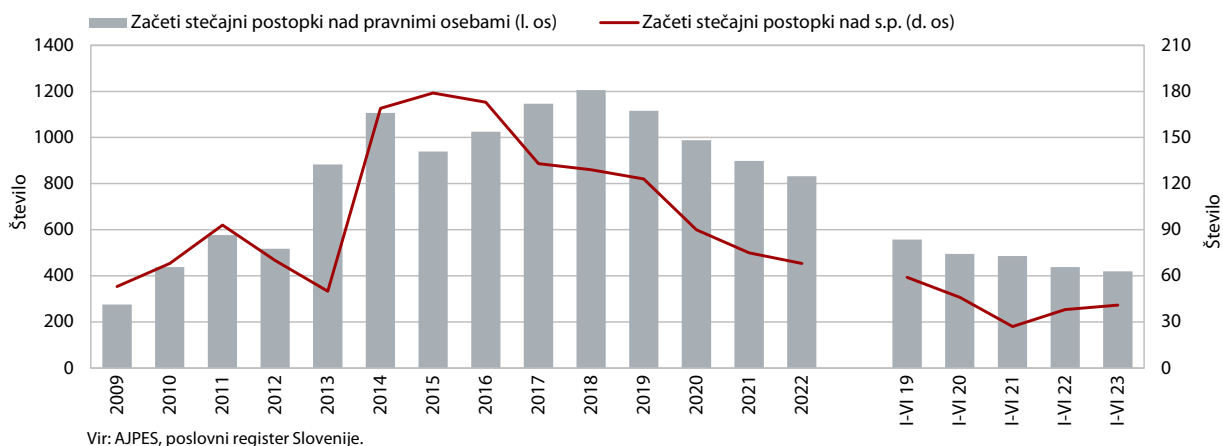
¹² AJPES Informator, 14. 2. 2023.

Slika 8: Začeti stečaji poslovnih subjektov v EU in Sloveniji, index, 2015=100

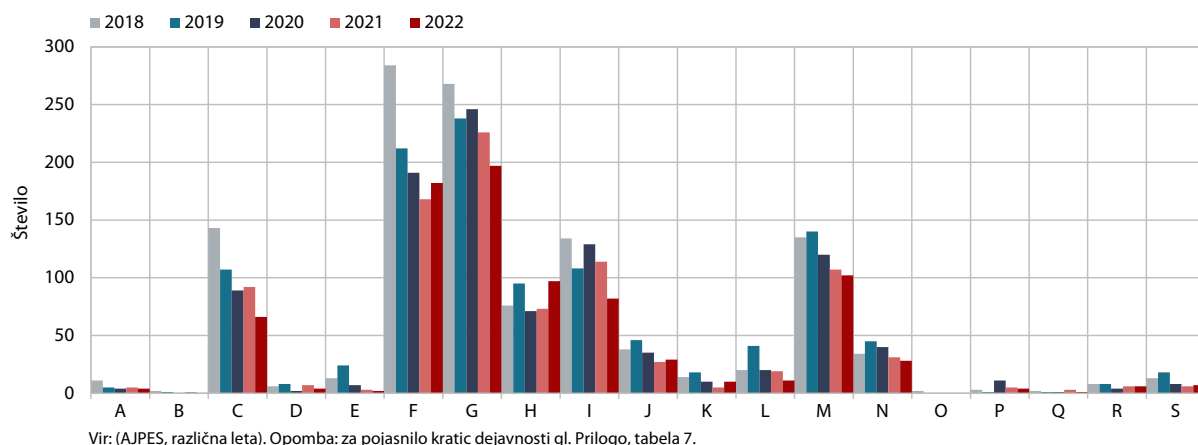
V obdobju 2020–2022 je bilo v Sloveniji manj stečajev poslovnih subjektov kot pred epidemijo. Število začelih stečajev se je pri gospodarskih družbah (v nadaljevanju GD) leta 2020 (988) v primerjavi s predhodnim letom zmanjšalo za 11 %, pri samostojnih podjetnikih (90) pa za 27 %. Število stečajev je bilo leta 2021 manjše kot leta 2020 (GD za 9 %; s. p. za 17 %), ko je bilo pri gospodarskih družbah začelih 898 stečajnih postopkov, pri samostojnih podjetnikih pa 75. Upad števila stečajev med epidemijo povezujemo z moratoriji na stečaje in okrnjenim delovanjem sodišč v času epidemije. V obdobju od aprila 2020 do decembra 2021 je bilo od skupnega števila stečajev največ začelih stečajev v dejavnosti trgovine (GD 25,4 %; s. p. 20 %), gradbeništva (GD 18,9 %, s. p. 22,3 %), gostinstva (GD 13,4 %; s. p. 12,3 %), strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnosti (GD 12 %; s. p. 13,1%) ter predelovalnih dejavnosti (GD 10 %, s. p. 13,1 %). Če pa pogledamo odstotek podjetij, kjer se je začel stečajni postopek, med vsemi podjetji v dejavnosti, pa je delež tako pri gospodarskih družbah, kot pri samostojnih podjetnikih, največji v gostinstvu. Zaradi stečaja je bilo v tem obdobju iz poslovnega registra izbrisanih 2.019 gospodarskih družb in 145 samostojnih podjetnikov.

Slika 9: Število začelih stečajnih postopkov nad pravnimi osebami in samostojnimi podjetniki v Sloveniji

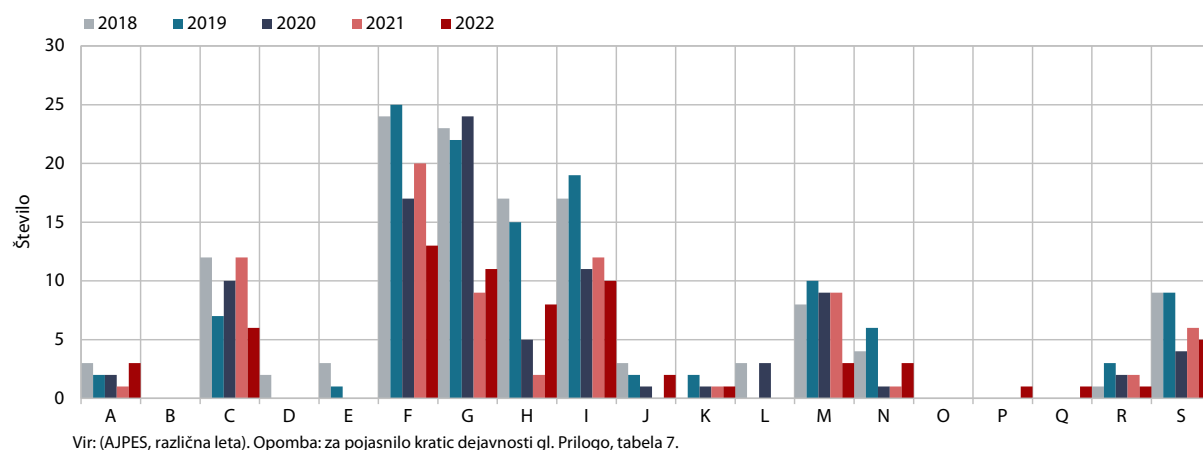
V Sloveniji se število začelih stečajnih postopkov pri gospodarskih družbah zmanjšuje že četrto leto, še vedno pa jih je bilo v letu 2022 832. Skoraj polovica vseh začelih stečajnih postopkov (46 %) je bila iz dejavnosti trgovine (24 %) in gradbeništva (22 %). Zaradi insolventnosti in posledično stečaja je bilo v letu 2022 iz poslovnega registra izbrisanih 964 gospodarskih družb.

Slika 10: Število začelih stečajnih postopkov nad gospodarskimi družbami, po dejavnostih

Število začelih stečajev nad samostojnimi podjetniki se zmanjšuje od leta 2015. Število začelih stečajev nad samostojnimi podjetniki je bilo v letu 2022 skoraj za desetino manjše kot v predhodnem letu in za 62 % manjše kot leta 2015, ko jih je bilo največ v zadnjih petnajstih letih. Leta 2022 je bila več kot polovica (62 %) vseh začelih stečajev v gradbeništvu. Zaradi stečaja je bilo v letu 2022 iz poslovnega registra izbrisanih 68 samostojnih podjetnikov.

Slika 11: Število začelih stečajnih postopkov nad samostojnimi podjetniki, po dejavnostih

4 Sklepne misli

Kriza zaradi epidemije covida-19 je poslabšala poslovanje gospodarskih družb, število njihovih stečajev pa se je zaradi državnih ukrepov in nedelovanja sodišč med epidemijo v letih 2020 in 2021 zmanjšalo. Kazalniki uspešnosti poslovanja gospodarskih družb so se leta 2020 zaradi epidemije večinoma poslabšali¹³, a precej manj kot bi se brez ukrepov države. Ukrepi so pripomogli, da se je neto čisti dobiček gospodarskih družb, kljub znižanju, ohranil na razmeroma visoki ravni in je dosegel 2.806 mio EUR. Število poslovnih subjektov v Sloveniji je v obdobju 2006–2022 naraščalo in se je povečevalo tudi v obdobju krize zaradi epidemije covida-19. Število stečajev poslovnih subjektov se je v drugem četrtletju 2020 močno zmanjšalo in kljub povečanju v letih 2021 in 2022 v Sloveniji ostaja manjše kot pred epidemijo, kar pa ne velja za povprečje EU. Manjše število stečajev kot pred korona krizo lahko med drugim kaže, da so se gospodarski subjekti ob podpori države na krizo zaradi epidemije covida-19 dobro prilagodili.

Kriza zaradi epidemije covida-19 je najbolj prizadela storitvene dejavnosti, kjer deluje velik del samostojnih podjetnikov. Epidemija covida-19 in sprejeti zaježitveni ukrepi prepovedi oziroma oteženega delovanja vrste gospodarskih dejavnosti so v letih 2020 in 2021 bistveno bolj prizadeli storitveni sektor in samostojne podjetnike (tržne storitvene dejavnosti – najbolj gostinstvo, druge raznovrstne poslovne dejavnosti ter kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti). V letih 2020 in 2021 se je zaradi dobro ciljanih vladnih ukrepov, finančne stabilnosti in dobrih poslovnih rezultatov celotnega podjetniškega sektorja v preteklih letih število začetih stečajnih postopkov zmanjšalo, propadla pa so predvsem mala in mikro podjetja z nižjimi prihodki, manjšim premoženjem in manj zaposlenimi.

¹³ Glej UMAR, Delovni zvezek I/2022.

Priloga

Tabela 1: Izbrani makroekonomski kazalniki razvoja v EU in Sloveniji

	2019	2020	2021	2022
EU-27				
BDP na prebivalca po kupni moči ¹	31.300	30.100	32.600	35.300
BDP (realna rast v %)	1,8	-5,6	5,7	3,4
Stopnja zaposlenosti (v %)	1,1	-1,3	1,5	2,1
Inflacija HICP ² (povprečje leta, v %)	1,4	0,7	2,9	9,2
Slovenija				
BDP na prebivalca po kupni moči ¹	27.800	26.800	29.200	31.500
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS EU27_2020=100) ¹	89	89	90	89
BDP (realna rast v %)	3,5	-4,2	8,2	2,5
Stopnja zaposlenosti (v %)	2,4	-0,7	1,3	2,9
Število registriranih brezposelnih (v 000)	74,2	85,0	74,3	56,7
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	7,7	8,7	7,6	5,8
Inflacija HICP ² (povprečje leta, v %)	1,7	-0,3	2,0	9,3
Cena nafte brent v USD / sodček	64,3	41,8	70,7	100,8
Delež izvoza v BDP (v %)	83,6	77,8	83,6	94,1

Vir: Eurostat, SURS.

Opomba: ¹ Merjeno v standardih kupne moči (PPS), ²merilo inflacije je harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin.

Tabela 2: Povprečno število pravnih oseb z dospelimi neporavnanimi obveznostmi neprekinjeno več kot pet dni v mesecu, po mesecih, 2003–2022

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sept	okt	nov	dec
2003	1.352	1.360	1.520	1.613	1.722	1.808	1.858	1.939	2.064	2.206	2.275	2.349
2004	2.560	2.820	2.917	2.914	3.037	3.080	2.928	2.843	3.110	3.231	3.204	3.178
2005	3.066	3.004	2.907	2.899	2.880	2.769	2.764	2.723	3.328*	3.359	3.402	3.370
2006	3.324	3.225	3.299	3.361	3.383	3.363	3.353	3.314	3.408	3.501	3.391	3.317
2007	3.086	2.968	3.174	3.299	3.343	3.320	3.267	3.133	3.292	3.306	3.373	3.456
2008	2.646	2.687	2.793	2.703	2.736	2.955	2.880	2.693	3.081	3.218	3.187	3.414
2009	3.175	3.274	3.902	3.825	4.005	4.248	4.328	4.119	4.541	4.924	5.011	5.252
2010	4.870	4.936	5.182	4.905	4.761	4.944	4.683	4.638	5.378	5.565	5.715	6.102
2011	5.941	6.135	6.577	6.379	6.173	6.461	6.361	5.981	6.271	5.858	5.764	5.430
2012	5.283	5.174	5.025	5.312	5.769	6.228	6.557	6.371	6.850	7.345	7.151	7.111
2013	6.875	6.972	7.430	6.984	6.896	6.976	6.704	6.662	7.528	7.223	7.177	6.955
2014	6.741	6.658	6.744	6.247	6.478	6.460	6.055	5.949	6.444	6.282	6.293	6.085
2015	5.603	5.608	5.933	5.543	5.610	5.604	5.274	5.166	5.372	4.997	5.151	4.906
2016	4.490	4.816	4.886	4.572	4.729	4.740	4.317	4.554	4.540	4.449	4.606	4.468
2017	4.394	4.378	4.303	3.982	4.270	4.204	3.964	4.078	4.197	4.223	4.152	4.120
2018	4.032	3.839	3.914	3.764	3.797	3.896	3.702	3.686	3.706	3.716	3.654	3.562
2019	3.878	3.710	3.782	3.514	3.642	3.659	3.612	3.554	3.594	3.690	3.654	3.626
2020	3.548	3.553	3.425	2.907	1.048	2.831	3.339	3.498	3.653	3.349	3.244	2.924
2021	2.383	2.239	2.427	2.452	2.781	2.719	2.703	2.598	2.858	2.724	2.789	2.848
2022	2.650	2.622	2.755	2.598	2.639	2.692	2.590	2.606	2.544	2.476	2.660	2.603

Vir: AJPES.

Opomba: * Razlog za tolikšno povečanje števila pravnih oseb in povprečnega dnevnega zneska dospelih neporavnanih obveznosti v septembru 2005 je predvsem v tem, da je ena od bank šele s septembrom 2005 začela sporočati celovite in pravilne podatke – v poročanje je začela vključevati vse pravne osebe z dospelimi neporavnanimi obveznostmi.

Tabela 3: Povprečni dnevni znesek dospelih nepravilnih obveznosti pravnih oseb v 1000 EUR po mesecih, 2003–2022

	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	avg	sept	okt	nov	dec
2003	32.657	34.510	36.697	39.718	44.054	45.906	48.139	50.851	53.117	55.350	56.351	59.180
2004	65.582	73.214	78.121	81.689	86.413	86.980	85.265	88.645	91.980	97.822	102.358	105.183
2005	94.383	91.529	90.210	92.251	87.690	87.969	90.123	90.248	111.534	108.275	108.383	114.576
2006	116.771	116.930	116.921	122.112	122.075	124.733	124.971	124.566	119.216	122.922	118.816	116.074
2007	111.124	113.345	120.942	126.766	129.990	131.729	132.074	125.968	128.382	124.713	120.690	110.866
2008	84.186	88.967	91.759	92.131	92.913	99.252	98.920	95.254	105.673	113.217	138.561	147.278
2009	145.431	147.230	139.313	144.947	169.223	179.956	181.872	176.485	181.440	207.353	227.358	256.726
2010	273.894	279.669	283.681	278.673	269.888	270.834	272.158	318.677	311.994	332.705	363.460	387.029
2011	412.297	412.687	434.808	447.160	485.778	430.155	451.076	463.983	474.198	534.081	552.906	602.262
2012	608.278	616.004	636.602	654.933	663.288	692.701	723.135	709.052	717.843	736.255	727.074	705.700
2013	728.866	706.702	722.981	741.163	736.174	780.463	790.413	746.518	757.128	762.408	747.603	752.743
2014	735.840	734.879	746.041	732.759	669.845	641.507	663.041	627.243	615.109	606.603	578.431	558.102
2015	550.885	545.973	521.115	497.979	509.202	477.583	467.050	416.679	412.750	397.423	402.636	384.096
2016	351.511	333.900	335.478	331.665	322.059	324.862	317.060	325.000	326.589	330.536	313.537	305.605
2017	319.713	321.271	313.663	295.834	276.150	269.334	267.195	261.382	276.008	269.140	263.227	262.710
2018	294.821	290.858	280.485	272.940	266.956	219.096	216.001	216.555	246.719	253.224	239.938	238.902
2019	243.942	231.243	237.873	229.260	231.393	238.215	244.624	242.664	230.717	231.466	221.256	218.567
2020	218.760	170.456	167.328	147.254	42.780	161.223	157.544	157.156	161.613	158.174	152.844	139.588
2021	128.590	119.785	121.168	120.194	125.352	122.720	130.456	131.309	138.624	133.662	134.771	132.446
2022	131.899	129.784	129.155	133.192	133.409	132.961	135.565	140.419	135.489	122.767	127.108	118.232

Vir: AJPES.

Tabela 4: Število začetih postopkov prisilne in poenostavljene prisilne poravnave po skupinah pravnih oseb, 2009–2022

Leto	Skupaj	Vrsta postopka		Prisilne poravnave			Poenostavljene prisilne poravnave	
		Prisilne poravnave	Poenostavljene prisilne poravnave	Gospodarske družbe	Samostojni podjetniki posamezniki	Drugi	Gospodarske družbe	Samostojni podjetniki posamezniki
1	2 (3+4)	3 (5+6+7)	4 (8+9)	5	6	7	8	9
2009	14	14	-	14	0	0	-	-
2010	36	36	-	36	0	0	-	-
2011	42	42	-	42	0	0	-	-
2012	43	43	-	43	0	0	-	-
2013	58	48	10	46	1	1	10	0
2014	144	43	101	40	2	1	99	2
2015	133	17	116	17	0	0	112	4
2016	111	12	99	12	0	0	92	7
2017	50	11	39	11	0	0	38	1
2018	51	16	35	16	0	0	26	9
2019	46	13	33	12	1	0	29	4
2020	49	16	33	16	0	0	26	7
2021	38	9	29	8	0	1	19	10
2022	19	5	14	5	0	0	13	1

Vir: AJPES, Poslovni register Slovenije.

Opombe: ¹ Postopek poenostavljene prisilne poravnave uveden z novelo ZFPPIPP-E od 15. 8. 2013 dalje.

Tabela 5: Število poslovnih subjektov z začetimi postopki in izbrisi iz registra zaradi stečaja, 2009–2022

Leto	Skupaj		Gospodarske družbe in zadruga		Samostojni podjetniki posamezniki		Drugi*	
	Začeti stečaji	Izbrisi iz registra zaradi stečaja	Začeti stečaji	Izbrisi iz registra zaradi stečaja	Začeti stečaji	Izbrisi iz registra zaradi stečaja	Začeti stečaji	Izbrisi iz registra zaradi stečaja
1	2 (4+6+8)	3 (5+7+9)	4	5	6	7	8	9
2009	332	269	276	208	53	53	3	8
2010	510	291	438	231	68	59	4	1
2011	675	398	577	305	93	89	5	4
2012	595	453	518	373	70	77	7	3
2013	941	541	883	481	50	52	8	8
2014	1.302	850	1.107	681	169	156	26	13
2015	1.154	1.113	939	921	179	166	36	26
2016	1.228	1.217	1.025	1.003	173	184	30	30
2017	1.316	1.256	1.146	1.080	133	140	37	36
2018	1.384	1.383	1.206	1.232	129	106	49	45
2019	1.294	1.434	1.116	1.258	123	127	55	49
2020	1.125	1.261	988	1.115	90	109	47	37
2021	1.016	1.296	898	1.165	75	76	43	55
2022	938	1.079	832	964	68	68	38	47

Vir: AJPES, Poslovni register Slovenije.

Opomba: *V stolpcu "Drugi" niso zajeti stečajni postopki proti fizičnim osebam, ki ne opravljajo dejavnosti (osebe niso vpisane v PRS).

Tabela 6: Število začetih postopkov prisilne in prostovoljne likvidacije in število izbranih pravnih oseb iz poslovnega registra Slovenije zaradi končanih likvidacijskih postopkov po skupinah pravnih oseb, 2009–2022

Leto	Skupaj		Gospodarske družbe		Drugi	
	Začeti postopki likvidacije	Izbrisi iz registra zaradi likvidacije	Začeti postopki likvidacije	Izbrisi iz registra zaradi likvidacije	Začeti postopki likvidacije	Izbrisi iz registra zaradi likvidacije
1	2 (4+6)	3 (5+7)	4	5	6	7
2009	82	66	63	49	19	17
2010	78	57	49	37	29	20
2011	106	51	75	29	31	22
2012	109	62	63	28	46	34
2013	112	75	60	38	52	37
2014	112	84	51	31	61	53
2015	129	119	47	45	82	74
2016	184	102	88	38	96	64
2017	228	148	112	57	116	91
2018	314	154	159	32	155	122
2019	297	151	159	51	138	100
2020	267	167	151	56	116	111
2021	227	185	102	54	125	131
2022	208	167	86	57	122	110

Vir: AJPES, Poslovni register Slovenije.

Tabela 7: Število začelih stečajnih postopkov nad gospodarskimi družbami po dejavnostih, 2009–2022

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A	3	3	1	1	3	2	10	9	7	11	5	4	5	4
B	0	0	1	2	0	1	1	1	1	2	1	0	1	0
C	62	87	94	77	118	146	115	132	138	143	107	89	92	66
D	0	0	1	3	4	8	9	8	7	6	8	2	7	4
E	3	2	2	2	8	2	6	10	12	13	24	7	3	2
F	39	73	133	104	184	252	176	206	257	284	212	191	168	182
G	58	106	130	110	215	261	204	232	285	268	238	246	226	197
H	17	30	34	21	42	58	53	48	46	76	95	71	73	97
I	22	23	47	42	55	94	80	103	126	134	108	129	114	82
J	11	16	19	12	32	30	25	30	24	38	46	35	27	29
K	5	10	12	26	27	15	24	14	16	14	18	10	5	10
L	5	13	10	17	37	43	34	40	19	20	41	20	19	11
M	25	38	55	57	97	130	120	119	131	135	140	120	107	102
N	12	19	18	21	31	31	40	47	43	34	45	40	31	28
O	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
P	4	0	1	4	8	10	11	2	5	3	1	11	5	4
Q	0	2	4	2	5	2	6	8	7	2	1	1	3	1
R	5	7	7	7	13	10	15	6	8	8	8	4	6	6
S	5	9	8	10	4	12	10	10	14	13	18	8	6	7
SKUPAJ	276	438	577	518	883	1.107	939	1.025	1.146	1.206	1.116	988	898	832

Vir: AJPES, Poslovni register Slovenije.

Opomba: A - Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, B - Rudarstvo, C - Predelovalne dejavnosti, D - Oskrba z električno energijo, plinom in paro, E - Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja, F - Gradbeništvo, G - Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, H - Promet in skladiščenje, I - Gostinstvo, J - Informacijske in komunikacijske dejavnosti, K - Finančne in zavarovalniške dejavnosti, L - Poslovanje z nepremičninami, M - Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, N - Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O - Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnosti obvezne socialne varnosti, P - Izobraževanje, Q - Zdravstvo in socialno varstvo, R - Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, S - Druge dejavnosti.

Tabela 8: Število začelih stečajnih postopkov nad samostojnimi podjetniki po dejavnostih, 2009–2022

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A	0	1	0	0	0	2	2	4	3	3	2	2	1	3
B	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C	7	8	13	4	9	15	21	18	19	12	7	10	12	6
D	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0
E	1	0	0	1	0	0	1	0	1	3	1	0	0	0
F	13	17	18	15	7	38	40	36	19	24	25	17	20	13
G	12	11	13	15	8	28	31	28	20	23	22	24	9	11
H	2	12	16	16	9	19	17	16	10	17	15	5	2	8
I	9	9	13	7	12	32	30	36	24	17	19	11	12	10
J	1	1	3	1	0	4	3	3	1	3	2	1	0	2
K	1	0	1	1	1	1	0	1	2	0	2	1	1	1
L	0	1	1	0	1	3	4	0	1	3	0	3	0	0
M	0	0	0	5	0	12	15	11	12	8	10	9	9	3
N	0	5	3	2	2	8	1	6	6	4	6	1	1	3
O	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
P	1	0	1	0	1	0	1	0	2	0	0	0	0	1
Q	0	0	0	0	0	0	0	3	2	0	0	0	0	1
R	0	0	2	1	0	1	2	2	2	1	3	2	2	1
S	6	3	9	2	0	6	9	9	8	9	9	4	6	5
SKUPAJ	53	68	93	70	50	169	179	173	133	129	123	90	75	68

Vir: AJPES, Poslovni register Slovenije.

Opomba: A - Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, B - Rudarstvo, C - Predelovalne dejavnosti, D - Oskrba z električno energijo, plinom in paro, E - Oskrba z vodo; ravnanje z odpadki in odpadki; saniranje okolja, F - Gradbeništvo, G - Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, H - Promet in skladiščenje, I - Gostinstvo, J - Informacijske in komunikacijske dejavnosti, K - Finančne in zavarovalniške dejavnosti, L - Poslovanje z nepremičninami, M - Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, N - Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O - Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnosti obvezne socialne varnosti, P - Izobraževanje, Q - Zdravstvo in socialno varstvo, R - Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, S - Druge dejavnosti.

Tabela 9: Število osebnih stečajev in zneski prijavljenih terjatev v mio EUR, 2008–2022

Leto	Začeti osebni stečajji	Končani osebni stečajji	Zneski prijavljenih terjatev v mio EUR
2008	98	88	3,0
2009	418	298	49,7
2010	756	367	84,2
2011	1.124	682	158,3
2012	1.040	886	176,1
2013	883	1.173	405,1
2014	4.040	1.363	769,2
2015	4.130	1.683	1.110,9
2016	3.492	2.487	840,3
2017	2.446	3.349	410,4
2018	2.139	4.410	473,1
2019	1.901	3.502	369,9
2020	1.421	2.478	251,7
2021	1.165	2.167	220,0
2022	1.056	1.739	128,3

Vir: Vrhovno sodišče RS.

Literatura in viri

- AJPES**, evidenca o dospelih neporavnanih obveznostih poslovnih subjektov pri ponudnikih plačilnih storitev.
https://www.ajpes.si/Statistike/Statistike_placilnega_prometa/Neporavnane_obveznosti/Porocila
- AJPES**, Poslovni register Slovenije, Informacija o poslovanju gospodarskih družb v Republiki Sloveniji.
- AJPES**, Poslovni register Slovenije, Informacija o poslovanju samostojnih podjetnikov posameznikov v Republiki Sloveniji.
- AJPES**. (2023). Interni podatki o insolvenčnih postopkih po dejavnostih. Ljubljana: AJPES.
- AJPES**. (2023). Poslovni register Slovenije. Pridobljeno na:
https://www.ajpes.si/Registri/Poslovni_register/Splosno
- AJPES**. (2023). Statistike plačilnega prometa. Dosegljivo na spletni strani:
https://www.ajpes.si/Statistike/Statistike_placilnega_prometa/Prejemki_in_izdatki/Splosno.
- AJPES**. (2023). Pridobljeno na:
https://www.ajpes.si/novica/Poslovanje_gospodarskih_druzb_v_letu_2022?id=544
- Eurostat**. (2023). National accounts. Pridobljeno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
- Eurostat**. (2023). Pridobljeno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/DDN-20220217-2>
- Eurostat**. (2023). Business registration and bankruptcy index by NACE Rev.2 activity - quarterly data [STS_RB_Q_custom_900527]
- Eurostat**. (2023). pridobljeno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230817-1>
- Finance**. (2023). Dosegljivo na spletni strani: <https://www.finance.si>.
- SURS**. (2023). Nacionalni računi. Dosegljivo na spletni strani na:
<https://pxweb.stat.si/SiStat/sl/Podrocja/Index/56/bdp-in-nacionalni-racuni>
- SURS**: (2023). <https://www.gov.si/teme/mala-in-srednje-velika-podjetja/>
- Tavčar, B.** (2020). Plačilna sposobnost poslovnih subjektov v Sloveniji. Ljubljana. Pridobljeno na:
https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Placilna_sposobnost_poslovnih_subjektov_v_Sloveniji/Placilna_sposobnost_poslovnih_subjektov_v_Sloveniji_P.pdf.
- Tavčar, B.** (2021). Kriza in insolventnost poslovnih subjektov v Sloveniji. Ljubljana. Pridobljeno na:
https://www.umar.gov.si/publikacije/kratke-analize/publikacija/news/kriza-in-insolventnost-poslovnih-subjektov/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=af8b9c616906ede5a1e696a4ab273f50
- UMAR**. (2022). Analiza poslovanja slovenskih gospodarskih družb po dejavnostih v letu 2020. Delovni zvezek I/2022. Ljubljana. Pridobljeno na:
https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2022/DZ_GD_2020.pdf
- UMAR**. (2023). Poročilo o razvoju 2023. Ljubljana. Pridobljeno na:
https://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo-o-razvoju/publikacija/news/porocilo-o-razvoju-2023/?tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=0f6b51bb9dc7939d3f4f5986cbcc203c
- Vrhovno sodišče RS**. (2023). Interni podatki o osebnih stečajih. Ljubljana: Vrhovno sodišče RS.